

Samouprava

GLASILO ŽUPANSKE ZVEZE V LJUBLJANI

LETO 1938

LJUBLJANA, V MARCU 1938

ŠTEV. 3

A. J.: Občinsko pisarniško poslovanje.

(Nadaljevanje.)

Če je na prevzetem spisu že označena kratka vsebina, vendar ne točno, potem ta ni obvezna za uslužbenca, ki vodi opravljeni zapisnik.

V vsaki občini se mora voditi tudi evidenca, kje se nahajajo nerešeni in rešeni spisi in to mora biti razvidno tudi iz opravljenega zapisnika. V občinah, kjer rešuje spise več referentov, se vpiše v ta razpredelek znak (številka) dotičnega referenta, ki mu je spis dodeljen, v občinah pa, kjer vodi vse pisarniške spise tajnik sam, si ta razdeli nerešene spise na več skupin, n. pr. spisi za dostavo, za seje, računi in terjatve, ostali ne rešeni spisi. Vsaka skupina se vloga v posebno mapo (ovojno polo) z napisom: »D« (dostava), »S« (seje), »R« (računi), »N« (nerešeni) in ta znak se zabeleži tudi v opravljeni zapisnik. V mapi »N« bi naj ne bilo nikdar starejših spisov, kakor največ 8 dni. Pred vsemi drugimi spisi pa je reševati spise z označbo »takoj« ali »nujno«.

V.

Indiciranje:

Da se zamore spis, ki je zabeležen v opravljenem zapisniku, takoj najti, je nujno potrebno, da se vodi pri vsaki občini takozvani indeks ali kazalo. V kazalo je vpisati vsak spis vzporedno in hkrati z vložnim zapisnikom. Ni dosežen namen in pomen, ki ga ima indeks, če se spisi indicirajo v daljših razdobjih, vsakega pol leta ali celo enkrat na leto. Vsak v opravljeni zapisnik vneseni spis mora biti razviden tudi v indeksu.

Za indeks se rabi črtana knjiga, ki ima na robu izrezano abecedno kazalo. Takšno knjigo si lahko vsak sam napravi iz črtanega papirja, bolje pa je, da si jo občina nabavi v trgovini. Tudi indeks se lahko vodi, če je knjiga obširna, za več let v eni knjigi; pri vsaki črki se ob koncu leta potegne pod zadnjo številko vodoravna črta in napiše na sredo lista nova letnica.

Indeks se vodi po imenih in po vsebini predmeta. Vpiše se spis v indeks pod črko, s katero se začne na j z n a č i l n e j š a

beseda v oznaki zadeve, to je geslica. Pri osebni oznaki zadeve je geslica osebno ime, pri stvarni oznaki zadeve pa stvarna beseda n. pr.: »Takse — pobiranje; živinski potni listi — izdajanje.« Oznaka zadeve je taksa in ne pobiranje, živinski potni listi in ne izdajanje. Zato se ne sme indicirati pri prvem primeru pod črko »p«, (pobiranje) temveč pod črko »t« (takse). Če se zadeva ne da dovolj točno označiti z eno samo geslico, jo je indicirati pod več geslicami, če mogoče pod obema označbama, pod stvarno in osebno, n. pr. »Ermenc Martin, stavbno dovoljenje«, se indicira pod črko »E«, Ermenc Martin — stavbno dovoljenje, (osebna označba) in pod črko »S« stavbno dovoljenje — Ermenc Martin, (stvarna označba).

Nova opravilna številka istega predmeta, ki je že indiciran, se v indeksu pripiše prejšnji številki. Napiše se vedno najprej geslica in takoj za njo v isti vrsti opravilna številka, n. pr. »Stavbno dovoljenje — Ermenc Martin — 235«. Če pride isti spis ponovno v razpravo, n. pr. da ga je okrajno načelstvo vrnilo v izpopolnitev, se vpiše na novo v opravilni zapisnik pod novo opravilno številko. Ko tajnik odpre indeks pod črko »E« ali pa pod črko »S«, bo videl, da je predmet že vpisan pod številko 235 in bo pod to številko opravilnega zapisnika vpisal novo številko n. pr. 750, pod številko 750 pa prejšnjo 235. V indeksu pa ne bo predmeta na novo vpisal, temveč bo že k vpisanemu besedilu in prvi številki pripisal drugo številko, ali pa tretjo, četrto itd.

Priporoča se, da tajnik v opravilnem zapisniku podčrta v razpredelku: »vsebina predmeta« dotično besedo, pod katero je predmet indiciran, da ima kontrolo, katere opravilne številke so že indicirane in pod katero črko.

VI.

Predspisi.

Hkrati z indiciranjem je ugotoviti, ali se nahajajo med rešenimi kakšni predspisi istega predmeta. Če so takšni spisi, kar je razvidno iz indeksa, jih je priključiti novemu spisu in z njim združiti. V opravilnem zapisniku je v razpredelku »registraturno znamenje« pri opravilni številki predspisa zabeležiti številko novega spisa, kateremu je prejšnji spis priključen.

VII.

Reševanje spisov.

Sposobnost občinskega tajnika se kaže predvsem v oblikovno pravilnem, stvarnem in pravočasnem reševanju spisov:

Od vsakega občinskega tajnika se zahteva, da obvlada uradni jezik in da so mu znana pravila slovenske slovnice in pravopisa. Med uradno knjižnico imej vsaka občina tudi Breznik-Ramovšev pravopis. Občinski tajniki, ki nimajo predpisane

šolske izobrazbe, s katero bi si bili pridobili slovniško znanje slovenskega jezika ali ki so dosegli spregled kvalifikacije po čl. 152 uredbe o občinskih uslužbencih, si morajo sami to znanje izpopolniti. Skrajno slab vtis napravi uradni dopis ali poročilo, v katerem mrgoli slovnških napak. (Glej v Samoupravi iz l. 1929 članek: O napakah našega uradnega sloga.)

Vsak uradni spis je preglednejši in oblikovno prikupnejši, če je pisan s strojem. Velika večina občin si je že nabavila pisalne stroje, ker so same spoznale velike prednosti uradnih spisov in rešitev, pisanih s pisalnim strojem.

V vsaki rešitvi bodi miselni razvoj logično urejen, pregleden in podan v pravilnem in umljivem jeziku. Ogibati se je stavčnih period, ki otežujejo razumevanje, opuščati je zastarele, izključno pisarniškem jeziku svojstvene in zdrav jezikovni čut žaleče besede, fraze, nepotrebna vljudnostna rekla in ponavljanja.

Rešitve so po svoji obliki:

1. poročila, če so naslovljena na nadrejeno oblastvo, ali na višje oblastvo, ki ni nadrejeno in je v takih rešitvah rabiti izraze: občina poroča, javlja, predlaga, prosi;

2. dopisi, če so naslovljeni na oblastvo iste stopnje ali pa nižje oblastvo, ki ni podrejeno in se rabijo izrazi: občina sporoča, dostavlja, naproša;

3. dekreti in odločbe, če so naslovljene na stranke. V teh rešitvah je rabiti izraze: občina naroča, odreja, odobruje, vabi, pozivlje itd.

Da je rešitev tudi stvarno pravilna, je treba pred vsako rešitvijo zadevo premisliti in preštudirati in predvsem ugotoviti, ali je občina za reševanje spisa pristojna, ali ni potrebno za pravilno rešitev spis izpopolniti še z nadaljnimi prilogami, dokazili in poizvedbami, in končno, v katerem zakonskem določilu je rešitev spisa osnovana.

Pristojnost kake zadeve se ugotavlja po zakonu o občnem upravnem postopku, ki je izšel v Službenem listu leta 1931, št. 26/4, in ki ga morajo vsi občinski tajniki dobro poznati. Po § 1. tega zakona postopajo tudi občine, kadar poslujejo kot nosilke oblasti in sicer po pristojnosti tako iz lastnega, kakor tudi iz prenesenega delokroga.

V splošnem velja glede pristojnosti načelo, da je poklicana poslovati v kaki zadevi, osebi ali stvari, tista občina, na katere področju se je zgodilo dejanje, ali se nahaja oseba ali stvar. Če se ugotovi, da je dospela na občino vloga, ki za nje reševanje ni pristojna ta občina, mora izdati nemudoma odločbo o svoji nepristojnosti in jo čimprej vročiti stranki. Če je iz spisa brez dvoma jasno, katero oblastvo je pristojno za reševanje vloge, jo je nemudoma odstopiti dotičnemu oblastvu, stranko pa o tem obvestiti.

(Dalje sledi.)

Vaške table in vaška imena.

Uradno oznamovanje krajev je pogosto predmet javne kritike, ki graja napačno pisavo krajevnih imen. Pravkar so v teku priprave za revizijo uradne krajevne matice in za izdajo novega uradnega krajevnega repertorija — zadnji izvira iz leta 1919., izdan še od dunajskega statističnega urada — pri čemer bodo sodelovale tudi občine. Pri tej priliki se mora izvesti tudi prečiščenje matice glede na pravilno pisavo krajevnih imen. Naslednji članek naj doprinese k razumevanju tega vprašanja.

Ime našega stolnega mesta Ljubljane se pojavi v ohranjenih in znanih nam zgodovinskih virih prvič šele l. 1144., oziroma l. 1146. po Kristusovem rojstvu. Na podlagi teh virov je dokaj jasno, da je bila Ljubljana tedaj že najuglednejša enota slovenskega naselja na Kranjskem, da je torej imela za seboj že lep kos zgodovine. Kako je bilo z našim krajem pred 12. stoletjem, pa ne vemo nič gotovega.

Kakor je v zgodovini Ljubljane nedostajanje virov zelo bolna stran, čisto brez njih pa vendarle nismo. Nazaj v temne čase pred l. 1144. nam sveti zanesljiv spomenik, namreč golo ime kraja. Ljubljana, neštetokrat izgovorimo njeno ime, mnogokrat ga zapišemo. To storimo vselej tako nemarno, kakor da tega imena včeraj še ni bilo in da smo vsi danes živeči ljubljanski prebivalci starejši od njega. V resnici je pa ljubljansko ime glasovna slika, beseda, ki je nastala v človeškem umu in je prehajala po ustnem izročilu iz roda v rod že davno, preden je prvič bilo zapisano.

Naši predniki so nam zapustili o imenu Ljubljane mnogo prav raznovrstnih razlag, od katerih pa ni mogla prav nobena za trdno obveljati. V najnovejšem času je izrekel dr. Fran Ramovš, profesor slovanskega jezikoslovja na ljubljanski univerzi, tole strokovno mnenje: »Ljubljana, prvotno Ljubljane, pomeni prebivalce kraja Ljub; ime Ljub so Slovenci prevzeli najbrž od prebivalcev, ki so pred njihovim prihodom v teh krajih stanovali.« To mnenje bo moralo biti izhodišče in podlaga nadaljnjemu raziskovanju in razmišljanju, postavlja pa nas naenkrat v čase, ko naših slovenskih prednikov sploh še ni bilo tukaj.

Ob Ljubljani sem se ustavil za uvod samo zaradi tega, da bi čitatelju vlil do imena prav vsake naše najmanjše vasi vsaj majhen del onega spoštovanja, ki ga gojimo vaši rojaki, organizirani v Geografskem društvu v Ljubljani. Zavedajte se, da imena niso nobene prazne besede, ampak močna stvarnost živega ljudskega govora iz sedanjosti in dokument preteklosti. Zato jih je treba šteti za najstarejše vire zgodovine vsakega kraja, za najzanesljivejši spomenik daljnih, če tudi ne datiranih časov.

*

Vse naše vasi imajo pri svojih vhodih nabite table, s katerimi se predstavljajo obiskovalcem. Napisi na teh tablah so vsakemu kraju njegov rojstni in krstni list. Table so bile že večkrat zamenjane z novimi. Prve smo dobili na Kranjskem menda l. 1826/27.,

potem l. 1869., zadnjikrat pa v letih 1930—1932. Občine so imele zaradi njih dosti stroškov. Le žal, da je mnogim vasem usojeno, da se predstavljajo svetu s pokvarjenim imenom.

Marsikatero ime na teh tablah so nam pokvarili ali izpačili že v bivši Avstriji tuji uradniki, ki niso imeli ne sluha ne umevanja za prave ljudske oblike, mi jih pa še nismo utegnili popraviti posebno zaradi tega, ker nas moti njihova doždevna starost, še bolj pa njihova uradnost. Posledica tega je, da se mnoga imena naših krajev pišejo, kakor se ne bi smela, medtem ko imenuje preprosto ljudstvo kraje po svoje in čisto drugače, kakor je napisano na vaških tablah.

Prav poučen primer, kako se lahko godi uradno danim imenom, nam daje zgodovina imena Rudolfswert—Rudolfovo na Dolenjskem. To ime je dano in prvič zapisano v ustanovnem pismu tega mesta z dne 7. aprila 1565. Pisali so ga potem kaj vneto vsi uradi pod vodstvom nemških tujcev, ljudska večina dolenskih krajev ga pa ni hotela nikoli vzeti na znanje. Šla je svojo pot in krstila kraj preprosto za Novo mesto. V prosvetljenem 18. stoletju je bilo to ljudsko ime že toliko močno, da je bilo uradno ime l. 1783. odpovrjeno in zamenjano z Neustadtl—Novo mesto. In vsa gorečnost nekaterih avstrijskih uradnih patriotov od l. 1865. dalje ni mogla imena Rudolfovo ljudskemu srcu nikoli približati. Ljudsko ime je zmagalo in Novo mesto je v veljavi še danes. Kaj zabavno je bilo tudi pred 19 leti, ko je hotelo ravnateljstvo slovenskih železnic iz namišljeno nemškega Grosupljega napraviti Velike Uplje.

Kakor vidimo že na teh primerih, se ob imenih mnogih naših krajev bijeta med seboj ljudski govor in uradna praksa. Ker so pa uradi tukaj zaradi ljudstva in ne obratno, se banska uprava zaveda potrebe, da se doseže v ljudskem in uradnem poimenovanju složnost in enotnost. Velike spremembe, ki so jih doživele v poslednjih letih meje naših občin, so napravile, da podatki na marsikateri vaški tabli že niso več resnični. Spričo tega ima naša banska uprava, kakor sem poučen, namero vse vaše table pregledati, in kjer bo potrebno, tudi popraviti.

Ob tej reviziji bodo dobili prvo besedo seveda zopet izobraženci po deželi, saj bodo morali sestaviti nove predloge vsak za svoj kraj. Vendar kakor vselej, preti tudi zdaj nevarnost, da bodo z dežele od posameznih občinskih in drugih uradov poslani predlogi dišali bolj po uradih kakor po ljudstvu. Naj navedem primer, ki sem ga sam doživel.

Ko je bilo treba pred par leti izročiti banski upravi seznam vasi za nove vaše table, je prišel neki župan s takšnim seznamom najprej k meni. Jaz sem g. župana opozoril, da ljudstvo vasici, ki nosi uradno ime Benete, ne pravi nikoli drugače ko Beneča strmica. Zato sem mu svetoval, naj bi dobila ta vas tablo s tem edino pravilnim imenom. Iz imena Benete v poluradnem Krajevem leksikonu pa sklepam, da s predlogom le nisem imel nobenega uspeha. Obveljalo je neljudsko, uradno ime.

Dosti napak je uvedlo tudi uradovanje najnovejšega časa. Tako so n. pr. v Tuhinju uradno zatajili pomenljivo ime Stara sela, namesto tega pa obesili table z ordinarnim napisom Selo. Službeni list dravske banovine je začel lepi črnomaljski, poslušajte, črnomaljski okraj klicati za črnomeljski, beri in piši črnomeljski srez. Od tedaj je ta grda spaka uradno ime in vlada absolutno tudi v Krajevnem leksikonu dravske banovine, ki smo ga letos dočakali.

Če se bo delalo po opisanih načinih, potem se ne bomo iz nesrečnega kolobarja napak in zmot nikoli izmotali. Zato hoče ta članek dati nekaj pobude k razmišljanju in presojanju, kaj je prav in kaj ne.

Najprej moram z vsem poudarkom naglasiti, da nam je daleč misel, da bi se katerikoli naš kraj prekrstil z bogve kakšnim, morda vse časti vrednim novim imenom, ki bi nam ga kdo vrgel iz letala. Prav tako ne gre za to, da se doume in razloži nekemu imenu njegova vsebina.

Krajevnim imenom moramo celo priznavati privilegij, da se pišejo v oblikah dotičnega narečja, tako da jih ne smemo devati na kopita strogih pravil slovnice knjižnega jezika. Gornji del Savinjske doline n. pr. dela iz imen kmečkih posestnikov svojilne pridevnike na -ski, -ska, -sko, ne pa, kakor bi pričakovali po slovnici, na -ovi, -ova, -ovo. Zaradi tega ne pravijo Logarjeva dolina, ampak Logarska dolina, a slavni jami pod Ovševo ne rečejo Potočnikova jama, ampak Potočka zijalka. Zato moramo obe imeni pisati v teh ljudskih oblikah in nič drugače.

Po vseh teh bolj ali manj trdnih omejitvah mora biti vsa naša skrb usmerjena le na to, da bodo obstoječa imena naših krajev pravilno zapisana v imenovalnikih, da bodo s temi oblikami opremljene dotične vaške table in da se bodo potem ta imena pravilno uporabljala tudi v uradni praksi.

Oglejmo si nekaj primerov. Ko se pojavi ime Sodražice prvi-krat v pisanih zgodovinskih virih, ga beremo v obliki Stojdražica, ki nam pravi, da je prvi prebivalec kraja bil neki Stojdrag. Vendar sčasoma sta se dva glasova, t in j, obrusila in izginila iz vsakdanjega govora. Zato ju danes ne pišemo in tudi nimamo namena, da bi ju zbujali od mrtvih. Z vso odločnostjo pa je treba varovati krajevna imena pred uradnimi osebami, katerih okusu se kar na lepem eden ali drugi glas upre, kljub temu, da ga med ljudstvom redno slišijo. Takšni gospodje začno dotični glas v svojem uradovanju meni nič tebi nič izpuščati, ali ga pa zamenjavajo z drugim. Ubogo krajevno ime, ki mu je to usojeno, se mi zdi kakor telo človeka, ki ga je bil zločinec pohabil.

Primer takšnega početja imamo zopet v sodraški občini. Iz nerazumljenih Žigmaric je napravila tamkajšnja šola Žimarice in jih vztrajno tako piše. Gospodo, ki vztraja na tej pokveki, moram v imenu gole pravice in čiste resnice vprašati samo to: Ali prav slišite, kako govorijo stari žigmaričani? Ali imate svoje ime utemeljeno na imenskih oblikah iz par sto let starih zapiskov in roko-

pisov? Ali ste se že toliko potrudili, da bi pogledali v stare zemljevide in knjige? Pridite k meni in postregel vam bo z dokazi, da so se Žigmarice zmeraj tako pisale, da torej nima prav nihče pravice samovoljno razpolagati s kakim glasom tega imena. Dejstvo, da se pišejo Žimarice poslednjih 20 let, ni nikakšen kvalificiran dokaz, da je tako prav. V imenu je skrito krstno ime prvega naselnika Sigmarja. In če imamo danes tolikšno spoštovanje do krstnih imen, ki smo si jih izposodili z vseh strani koledarja, se spodobi, da spoštujemo tudi spomin starega Marholda, Rapholda, Vikharda, Burgharda in Sigmarja, po katerih nosijo še danes svoja imena cele naše vasi: Marolci, Rafolče, Vikerče, Purkarče in Žigmarice.

Pokvarjeno je tudi ime našega glavnega premogovnika, po katerem je krščeno največje kapitalistično podjetje na slovenskih tleh. Vsak izmed vas je že uganil, da mislim na Trbovlje. Da, vsi, ki tam živite in delate, prisluzkujte govoru manj izobraženih tamkajšnjih starincev, najbolje starih žensk, in ugotovili boste, da je podstava imena ista kakor glagolu trebiti in da je kraju pravo ime Trebovlje, ne pa Trbovlje. Po zgledih Trebnje, Trebelno, Trebija moramo torej pisati in izgovarjati tudi Trebiž in Trebovlje, kakor so pisale že stare Bleiweisove Novice. S to obliko bo zelo ustrezno tudi vsemu tujemu svetu, ki ima ta kraj tolikokrat na jeziku, a ga v sedanji obliki tako težko izrekuje.

V dolenskem Prigorju je vas, ki ji ne moremo očitati, da bi imela mrzlo podnebje, saj v njeni bližini se greje na soncu slopeča Gadova peč. Vendar vaše table in uradi nam vsiljujejo zanjo popačeno ime Mrzlava vas, kljub temu da ji pravi ljudstvo po prvem naselniku Merslavu Mrslava vas. Na Krškem polju je vas, ki ji rečejo Tkalce, uradno pa je njena začetna črka vedno zanemarjena.

Številnim našim krajevnim imenom preti celo nevarnost, da bo njihov spomin popolnoma zaduščen, ker jih izpodrivajo druga imena iz uradnega poslovanja.

Lepa, stara, kaj raznolična imena so zlasti v Podravju obsojena, da bodo zavržena, ker jih hočejo uradi zamenjati z imeni svetnikov iz glavnega oltarja vaše cerkve. Vasi pri cerkvi sv. Barbare v Halozah pravi ljudstvo od nekdanj Cerkovljani, vasi Sv. Anton v Slov. goricah rečejo le Cerkvénjak, Mariji Snežni pa Nova cerkev ali Vélka; vas pri cerkvi sv. Jurija ob Ščavnici je Videm, pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah so Juršinci, pri sv. Križu nad Jesenicami je Planina itd. In ker imamo v dravski banovini 5 krajev sv. Barbare, 12 Sv. Jurijev, 5 Sv. Lovrencev in 13 Sv. Križev, bi bilo tudi zastran lažjega razlikovanja teh krajev umestno, da se stara imena spravijo k novemu življenju. Svetniška imena pa spadajo kot imena dotičnih cerkvá le v škofijske šematizme, kakor je rekel nedavno dr. Fr. Sušnik.

Nekaj vaških imen je po nepotrebnem sestavljenih iz dveh delov, svetnikovega in vaškega. Za sedanji Sv. Andraž v Léskovcu je nekdanj zadostovalo ime Léskovec, pa bi moglo biti tako tudi danes. Isto je z vami Sv. Peter na Kronske gori, Sv. Peter na

Medvedjem selu, Šentjanž na Peči itd. Sem spada tudi Murska Sóbota, ki je prejela svoj atribut šele v madžarskih uradih.

Krajna imena po svetnikih, ki pa imajo pridevek Šent, iz lat. Sanctus, so splošno mnogo starejša od onih s pridevkom Sveti, Sveta. Glede na to ima dr. Breznik prav, ko zabičuje v svoji slovnici, da je treba pridevek Sveti in Šent rabiti tako, kakor se med ljudstvom rabi, n. pr. Šentvid je nad Ljubljano, Sv. Vid pa nad Čerknico, Šentjakob je ob Savi, Sv. Jakob pa nad Škofjo Loko. Prav v poslednjem času pa so začeli ponekod to pravilo silno zanemarjati. Pridevek Šent se zdi našim prenapetežem preveč nemški ali celo madžarski. Pa so šli in iz starinskega Šempetra v Savinjski dolini napravili Sv. Peter v Savinjski dolini, iz Šentjurja pri Celju pa Sv. Jurija pri Celju itd., tako da nam je ostalo med uradnimi imeni na Šent komaj še kakih 45 vasi. Krajevni leksikon pozna že samo štiri Šentvide, a devet Sv. Vidov. Kako težko je takšne novotarije udomačiti, nam dokazuje podlistek »Sv. Jurij pri Celju 500 let trg« v »Jutru« 18. jan. 1958. Tu je novi uradni naziv uporabljen le osemkrat, starinski Šentjurij 18 krat, pridevnika pa pisatelj ne zmore drugačnega ko šentjurski.

Mnogo bolj zamotana so vprašanja, kakšno je krajevno ime v svoji priponi in končnici. Slovenci se kaj radi bavimo z jezikoslovnimi razmišljanji težje vrste, ob krajnih imenih se pa le premalo zavedamo dejstva, da nastopajo ob različnih vprašanjih tudi v različnih sklonih, to je, da se v svojih končnicah spreminjajo. V vsakdanjem govoru se rabijo ta imena v vseh drugih sklonih, v imenovalniku pa skoraj nikoli. Zaradi tega jim prave oblike imenovalnika, ki je potrebna za napis na vaški tabli, ni lahko najti. Še celo težko pa je to, ako nas glorijska uradnost, ki se vije okoli stare napačne pisave, toliko premoči, da nismo zmožni niti prisluhniti ljudstvu, kako sklanja dotično ime.

Mnogi so tako malo pozorni, da vprašajo navadno samo kam in dobijo odgovor v tožilniku. Kot posledico tega vidimo na neštetihi vaških tablah ime v tožilniku, ki naj nadomešča imenovalnik, n. pr. Kržete, namesto Kržetje. Od te velike napake potem ni daleč do druge. Tožilnik dela namreč pogosto napačen vtis, kakor da je dotično ime ženskega spola, in tako se zgodi, da se mnoga imena uradno sklanjajo čisto napačno. Kakšne napake so prišle na ta način na vaše table, naj pokažejo tile primeri.

Na Slovenskem je nekaj imen, ki jih ima skoraj vsak okraj. Ali če te kraje obiščemo, bomo opazili, da je isto ime na vaških tablah dveh sosednjih okrajev prav redko zapisano v isti obliki. Pač pa boš slišal iz ust starega rodu skoraj povsod enakšno ime.

Kar se tiče pogostih Lazov, vem, da jih mlajši rod že marsikje ne pozna drugače ko v ženskem spolu, da govori torej Laze, iz Laz, v Lazah. V Ribniški dolini pa imamo vendar dve vasi tega imena, ki ju danes še vse pozna le v obliki Górenji Lazi in Dólenji Lazi, kje si bil, v Lazih, odkod si, iz Lazov. Zato moram odločno obsojati one, ki so določili za tamkajšnje vaše table izpačeni imenovalnik Laze, namesto Lazi.

Pri krajnih imenih kakor Hudo, Hiteno, Grahóvo, Sostro, Láncovo, Frankólovo, Pragersko, se zaveda vsakdo, da so pridevniška imena srednjega spola, ki jih je treba sklanjati v ednini po zgledu lepo, lepega, lepemu. Velika zmeda pa nastane ob sličnih imenih, katerih končnice so omehčane z -e, kakor n. pr. Škrilje, Orlje, Grosuplje, Janče, Dovje. Ker se mnogo imen enake končnice rabi po pravici v množini, n. pr. pri Savljah, Dravljah, Cerkljah, meče naša javnost tudi prvo našteta imena kaj rada v isti koš in jih sklanja prav tako v množini. Med imeni obeh vrst so pa vendar velike razlike. V Savljah, Cerkljah je skrita končnica -ane, ki pomeni prebivalce kraja, v večini prvih primerov pa gre prvotno za sestavljena imena, ki so jim samostalniki odpadli ter je prilastkov pridevnik prevzel veljavo samostalnika. Zato se morajo ta imena sklanjati po zgledu rdeče, -ega, torej Orlje, z Orljem; Dovje, z Dovjega, na Dovjem, ne pa v Orlah, v Dovjah ali Grosupljah. In če vlada v rabi teh imen zmeda morda tudi že med samim ljudstvom, bi morali uradi sklanjatev te vrste imen usmerjati v ednino, ne pa v množino.

Neštete obiskovalce največjega slovenskega božjepotnega kraja moram opozoriti, da Marija Pomagaj ni na Brezjah, kakor se rado govori in piše, ampak na Brezju. To ime je vendar slično Hrastju, Bukovju, Smrečju in pomeni planoto, ki je bila zarasla z brezami. Obratno se nekatera imena sklanjajo v ednini, ne pa v množini, kakor je edino prav, n. pr. Prevalje, s Prevalj, na Prevaljah, napačno je iz Prevalja, v Prevalju. Rahločutno uho bi ugotovilo, da je treba ime laniške vasi v šmarski občini pisati in sklanjati v srednjem spolu množine, torej Lanišča, iz Lanišč, v Laniščih, in da je napačno reči Lanišče, v Laniščah.

Velik del vasi Bele krájine in Panonije nosi stanovniška imena v množini moškega spola, n. pr. Adlešiči, Čurili, Okóslavci, Béltinci. Ker se pa na vprašanje odkod sliši vedno po starinsko iz Adlešič, Čuril, Okóslavec, Béltinec, bi hoteli nekateri dajati tem vasem ženski spol. V Krajevnem leksikonu beremo n. pr. že imenovalnik Čurile, namesto Čurili.

Našteti primeri nam kažejo, da je treba ob iskanju spola vsakega krajevnega imena postaviti ljudem troje vprašanj, kam, odkod in kje. Šele ko smo izvedeli ime v tožilniku, rodilniku in mestniku nam je mogoče rešiti tudi uganko njegovega imenovalnika.

Prav številna imena naših vasi so sestavljena iz dveh ali več besed. Sestavni deli teh imen, ki jih ljudstvo sklanja vsakega posebej, se morajo pisati narazen, n. pr. Novo mesto, Stara Loka, Dolga vas. To bi moralo biti označeno tudi na vaških tablah s primerno razdaljo posameznih besed. Žal, da je to pravilo na sedanjih tablah dosledno zanemarjeno. Nobena napaka se na novih vaških tablah ne ponavlja tolikokrat kakor ta. Posledica tega je, da gre ljudstvo zadnja leta čedalje bolj za tem slabim zgledom in piše n. pr. v Vélíktivasi skupaj, namesto narazen. Še bolj je treba obsojati pisavo kakor iz Novomesta, v Zalilogu, namesto iz Novega mesta, v Zalem logu, pisano seveda narazen.

Popolnoma se zavedam, da je med vaškimi imeni prav dosti manj jasnih, kakor so ta, ki sem jih omenil v teh vrsticah. Prepuštili času, da te spore sam reši, bi se reklo, dovoliti, da nastanejo zmede še večje, nego so že. Mnogo je celo prav trdih orehov, ki je iz njih zelo težko izluščiti zdravo jedro. Vse takšne primere bo treba spraviti pred komisijo, ki jo namerava sklicati banska uprava in ki bo sestavljena od mož domoznanske, zgodovinske in jezikoslovne stroke.

L. 1825. je naročila kranjska deželna vlada pri okrajnih uradih sezname vsch naseljenih krajev. Sezname je potem obdelal profesor slovensčine Franc Metelko. Svoje naloge pa ni mogel dovršiti brez napak, ker sezname so mu nudili imena le v imenovalniku in rodilniku. Zdaj bomo morali biti pri tem bolj previdni. In ker se pripravlja pri banski upravi odnosno pri statističnem oddelku ministrstva za notranje posle nov krajevni leksikon, bo dana tudi najlepša prilika, da pridejo ugotovitve komisije v javnost in do popolne veljave. Vsa imena, ki bi mogla vzbujati kakršnekoli dvome, bo treba, kakor je napravil deloma že dr. Glonar v svojih slovarjih, objaviti v treh sklonih in, če bo treba, tudi v pridevniku in stanovniškem imenu, n. pr. Kórena, iz Kórene, v Kóreni, Korejánec, korénski; Središče, Serjanec, serjanski; Kotmara ves, Kotmirčič, kotmirski; Kamna gorica, iz Kamne gorice, v Kamni gorici, Kamničan, kamniški; Suha krájina, Krájincan, Krájinsčica, krájinski; Bohinjska Bistrica, z Boh. Bistrice, na Boh. Bistrico itd. Šele potem bo mogoče vsem uradom uvesti prava, točna ljudska imena in bo napravljen vsaj največjim zmedam konec.

Iz upravnega sodstva

STANARINA ZA OKRAJNEGA ŠOLSKEGA NADZORNIKA

Z razsodbo z dne 30. oktobra 1937 br. 19.810/37 je državni svet v Beogradu zavrnil tožbo okr. šolskega nadzornika P. A., zadevajočo zahtevek, da mu občina K. izplačuje stanarino. V razlogih se navaja nastopno:

Do donošenja zakona o uradnikih iz leta 1931 je odredil 2. odst. § 118 zakona o narodnih šolah iz leta 1929, da pripadajo okrajnim šolskim nadzornikom, ako so uradniki II. kategorije, poleg rednih prejemkov in stanovanja ali stanarine še povečani prejemki po čl. 7 zakona o uradnikih iz leta 1923 in poleg tega še posebna doklada 300 din mesečno. V § 175 zakona o narodnih šolah pa je bilo določeno, da plačuje stanarino za šolskega nadzornika po §§ 84 in 118 istega zakona ona občina, v kateri je sedež šolskega nadzornika.

Zakon o uradnikih je z 2. odst. § 293 izpremenil 2. odst. § 118 zakona o narodnih šolah sledeče: »Okrajnim šolskim nadzornikom v skupinah, v katerih so razporejeni učitelji ljudskih šol, pripada osebna nagrada 300 din mesečno.« — Paragraf 175 zakona o ljudskih šolah sicer ni bil izmenjan niti z zakonom o uradnikih, niti s kakim drugim predpisom. Toda, ker § 175 le odreja, kdo je dolžan plačati stanarino onim šolskim nadzornikom, ki imajo po § 118 pravico do nje, a je z omenjeno spremembo §-a 118 okr. šolskim nadzornikom pravica do stanovanja odnosno stanarine vzeta, jim ta pravica ne pripada več, če tudi § 175 ni izrečno ukinjen. — Upravno sodišče je torej postopalo pravilno, ko je v izpodbijani sodbi ugotovilo, da tožitelj nima pravice do stanovanja odnosno stanarine.

Uprašanja in odgovori

12. Domovinstvo poročene državne uslužbenke.

Dva zakonca, oba državna uslužbenca, katerih službeno mesto je v J., sta po določbi drugega odstavka § 16 zakona o občinah pristojna v občino J. Mož je bil medtem službeno premeščen na novo službeno mesto v M., žena pa je ostala še nadalje v J., kjer še sedaj vrši državno službo. Po mozevi premetitvi v M. pa sta se zakonca sodno ločila. Oba sta bila definitivno nastavljena. — Kam je sedaj po ločitvi žena pristojna kot državna uslužbenka 1. po ločitvi zakona, 2. če bi se zakon ne ločil? — Občina J.

Odgovor: Po § 16 o občinah dobi žena možovo članstvo po zakonu. Žena držav. uslužbenca pridobi zaradi tega članstvo možovo tudi za primer, da je sama državna uslužbenka. Po premetitvi moža v M. je dobila žena domovinsko pravico v občini M., razen če je mož v roku 5 mesecev od dne odločbe o izpremembi službenega sedeža izjavil, da obdrži staro članstvo. — Sodna ločitev zakona nima na spremembo članstva ločene žene nobenega učinka, ker zadnji odstavek § 16 zakona o občinah omenja le članstvo zakonito razvedene žene, odnosno spremembo članstva za primer razveljavitve zakona. Samo sodno ločena žena pa sledi v članstvu svojemu možu.

V vašem primeru je torej dobila omenjena državna uslužbenka domovinsko pravico po svojem možu v občini M., razen če je njen mož izjavil v roku 5 mesecev, da obdrži članstvo v J.

15. Domovinstvo nezakonskih otrok.

1. Kam so pristojni nezakonski otroci, ako nezakonska mati poroči: a) očeta teh nezakonskih otrok, b) moža, ki ni oče teh nezakonskih otrok, c) moža, ki ni oče teh nezakonskih otrok in tudi ni državljan kraljevine Jugoslavije.

2. Kam so pristojni nezakonski otroci matere, ki je omožena ter je porodila nezakonskega otroka, a) dokler še mož živi, b) ako je mati že vdova.

3. V občini je nastal primer, da je neki član občine, ki se klati po svetu, dvakrat poročen. Obe ženi prosita, naj občina prevzame otroke. Ali sta obe ženi pristojni v občino in ali je občina obvezana skrbeti za vse otroke? Ena izmed obeh žen je porodila nezakonskega otroka; kam je ta otrok pristojen? — Občina Sv. B.

Odgovor: ad 1. a) Ako mati poroči očeta nezakonskih otrok, ostanejo nezakonski otroci pristojni v občino, v katero je bila pristojna nezakonska mati pred poroko, izvzemši primer, da jih oče pozakoni in da so še maloletni;

ad 1. b in c) V primeru, da mati poroči moža, ki ni oče teh nezakonskih otrok in tudi ni državljan kraljevine Jugoslavije, ostanejo otroci pristojni v občino, v katero je bila pristojna njih nezakonska mati pred poroko. To tolmačenje je bilo v smislu razpisa ministrstva za notranje posle z dne 9. julija 1956 III. br. 24522 dostavljeno z okrožnico kralj. banske uprave z dne 11. sept. 1956 II. No 19852/3. Ministrstvo za notranje posle svojega tolmačenja do danes ni preklicalo;

ad 2. a in b) Nezakonski otroci poročene žene so pristojni v občino, v katero je pristojna njih mati po svojem možu v času rojstva otroka. Ako postane mati teh nezakonskih otrok vdova, sledijo nezakonski otroci do svoje polnoletnosti domovinski pravici svoje matere za primer, da je ista pridobila v drugi občini domovinsko pravico;

ad 3. V slučaju, da je katera oseba dvakrat poročena, je smatrati oba zakona za veljavna tako dolgo, dokler pristojno sodišče ne proglasi enega izmed njih za neveljavnega. Do proglasitve neveljavnosti zakona sta obe ženi in vsi zakonski otroci člani občine, kateri pripada mož odnosno oče. Zaradi tega je dolžnost občine, da skrbi za vse otroke. Tudi nezakonski otrok ene izmed obeh žen je pristojen v vašo občino, dokler se zakon ne razveljavi.

Če se zakon razveljavi, se žena in njeni otroci po § 16 zakona o občinah vrne v članstvo občine, kateri je pripadala pred poroko, pridrži pa članstvo, dobljeno po možu, če izjavi v roku 3 mesecev od dne razveljavljenja zakona, da to želi. — Priporoča se občini, da stavi pri pristojnem sodišču predlog za razveljavitev zakona, ako so podani nedvomni dokazi dvojnega zakona dotičnega člana občine.

14. *Pravna pomoč med občinami.*

Naši občini so dolžni trije mesarji iz sosedne občine J. večji znesek iz neplačane trošarine na uvoženo meso. Občina mora po izvršenih formalnostih izterjati od teh mesarjev dolžno trošarino rubežnim potom. Ker pa se mesarji nahajajo izven območja tukajšnje občine, ne moremo izvršiti rubežni. po svojih organih ter mislimo odstopiti izterjavo občini J. — Ali je občina J. dolžna, da na naše zaprosilo izterja dolžni znesek od teh mesarjev? Na kateri zakon naj se v zaprosilu opremo? Kako naj sploh ta znesek izterjamo?

Obč. K. B.

Odgovor: Dolžne trošarine vi ne morete neposredno izterjati, ker ne morete izvrševati oblasti na tujem ozemlju. Pač pa je dolžna občina J., v kateri mesarji bivajo, da vam nudi pravno pomoč. Zaprosite torej občino J., pozivajoč se na §§ 1 in 14 zakona o občnem upravnem postopku, da izterja dolžni znesek in vam ga nakaže. — Kjer sredstva občine za eksekucijo ne bi zadoščala, se more občina obrniti na krajevno pristojno sresko načelstvo s prošnjo za uvedbo administrativne izvršbe po § 137 pravkar citiranega zakona.

15. *Razrešitev občinskega odbornika zaradi trošarinskega prestopka.*

Odbornik tukajšnje občine je zagrešil prestopke utaje občinske trošarine in bil zaradi tega kaznovan. Njegovo pritožbo proti kazenskemu izreku občinske uprave je finančna direkcija zavrnila. — Ali sme biti dotičnik še dalje občinski odbornik? — Obč. M.

Odgovor: Za razrešitev mesta občinskega odbornika trošarinska kazen ni zadosten razlog, četudi je bil prestopek storjen napram lastni občini v namenu, jo z utajo trošarinskega predmeta oškodovati. Razrešitev bi bila — ako ni morda še kakih drugih razrešitvenih razlogov (po § 28 zakona o občinah) — mogoča samo na podlagi sodne obsodbe za nečastno dejanje (§ 52 finančnega zakona za leto 1936/37, ki pa bo najbrž z letošnjim finančnim zakonom razveljavljen). Počakajte, kaj prinese ta zakon.

16. *Izenačenje mej sodnih in upravnih okrajev.*

Tukajšnji občini je bila prideljena davčna občina N. iz področja sresa Š. Že leta 1934 smo na pobudo okrajnega sodišča v K. vložili prošnjo, da se ta davčna občina vključi sodnemu okraju K., kamor spada tudi vsa bivša upravna občina. — Ker ne dobimo v tej stvari nikjer nobene načelne razprave, prosimo za pojasnilo, ali se dela na tem, da se bodo posamezni deli občin, ki so bili ob komasaciji občin prideljeni drugim občinam, tudi sodno prekomasirali? — Obč. B.

Odgovor: Kakor smo se informirali pri kraljevi banski upravi, je apelacijsko sodišče, odnosno ministrstvo pravde že v letu 1934 uvedlo postopek, da se meje sodnih okrajev izenačijo z mejami upravnih okrajev. Izdelan je bil zadevni elaborat za celo območje apelacijskega sodišča v Ljubljani in za dele sosednih sodnih območij, kolikor spadajo v dravsko banovino. Nekatere teritorialne spremembe so bile izvršene, večina pa ne; deloma so ovirale izvršitev nove upravne prekomasacije, deloma pa so nastale težave, ker bi bili z dosledno izvršitvijo preveč prizadeti nekateri sodni okraji, ki bi se tako zmanjšali, da bi se dotična sodišča morala ukiniti. — Postopek je še v teku in izvršitev ni odgodena. V vseh teh stvareh pa se obračajte na apelacijsko sodišče v Ljubljani kot zanje edino pristojno oblastvo.

17. *Pritegnitev neobčanov k vzdrževanju občinskih potov.*

Ali more občina prisiliti tujce, ki imajo posestvo na njenem ozemlju, pa ne plačujejo nad 100 din osnovnega davka, k popraviljanju občinskih in drugih potov, bodisi s plačilom odkupnine, bodisi z oddelitvijo pota v naravi po davčnem ključu? Kakšen je postopek? — Obč. št. P.

Odgovor: Obširna pojasnila o ljudskem delu vsebuje »Samouprava« št. 8—9 iz leta 1951. — Pazljivo prečitajte razglase o ljudskem delu in odkupnini, Služb. list 48/7 iz leta 1958. — Ne razlikujete občinskih potov od privatnih potov. Prvo je, da občina pozna zakonite predpise, med temi pa zlasti te, da upravljajo privatna pota lastniki zemljišč, ne občina. K stroškom za vzdrževanje privatnega pota pa prispevajo vsi zainteresirani sorazmerno s koristjo v smislu § 494 o. d. z. V sporu odloča redno sodišče, ne upravno oblastvo. Občinska pota se grade in vzdržujejo po zakonu o samoupravnih cestah in pravilniku o ljudskem delu, Sl. l. 5/2 iz leta 1951. — V »Samoupravi« ne moremo dati vsakomur dolgih pojasnil o stvareh, ki so iz zakona jasno razvidne. Napotiti vas moremo samo na cit. zakon in pravilnik ter na zgoraj omenjeno razpravo in uradna razglasa.

18. *Gradbeno dovoljenje za prezidave.*

V naši občini namerava nekdo prezidati svojo hišo tako, da bo lesene stene zamenjal z zidanimi, strešje pa podzidal z opeko. Hiša bo imela po prezidavi ravno toliko predelov kakor prej. — Ali mora gradbeni gospodar izposlovati stavbno dovoljenje ali ne? — Obč. K.

Odgovor: Za ozemlje vaše občine velja še kranjski stavbni red z dne 25. oktobra 1875, dež. zak. št. 26. Po § 1 tega zakona je predpisano stavbno dovoljenje za gradnjo novih stavb, prezidav in prizidav, za postavitve ograj ob javni cesti, kakor tudi za vsa bistvena popravila ali preuredbe na obstoječih poslopih. Bistvena popravila ali preuredbe so: 1. preureditev vnanjega lica poslopja, 2. preuredbe, ki vplivajo na trdnost stavbe, na zdravstvene razmere, na požarno varnost, ali na pravice mejašev. — Iz navedenega izhaja, da je za prezidavo hiše v vašem primeru potrebno stavbno dovoljenje, ki ga mora zaprositi stavbni gospodar pri občini. Prošnji mora priložiti načrt prezidave v dveh izvodih. Načrte podpiše stavbni gospodar, risar in graditelj ali izvrševalec. — Takse so naslednje: za vlogo 10 din, za priloge po 4 din in za odločbo o gradbenem dovoljenju 20 din, poleg eventualnih občinskih taks, ki so odobrene občini za njene namene.

Novi gradbeni zakon, Sl. l. 297/47 iz leta 1951, ne velja za ta kraj z ozirom na §§ 1 in 138, ker ni niti mesto niti trg, naštet v ministrski uredbi Sl. l. 189/16 iz leta 1952., niti turistični ali industrijski kraj, Sl. l. 45/8 iz leta 1957., in ker občina še ni izdelala pravilnikov, predpisanih z gradbenim zakonom.

19. *»Slučajnosti« v dnevnem redu odborovih sej.*

Ali se sme postaviti na dnevni red seje občinskega odbora točka »Slučajnosti«, kljub določilu § 59 zakona o občinah? — Obč. Sl.

Odgovor: Ne gre toliko za besedo »slučajnosti«, kakor za pravilno izvajanje določil § 59. z. o., ki pravi, da se sme na seji občinskega odbora razpravljati samo o predmetih, ki so na dnevnem redu. Zakonodajalec je hotel s tem doseči to, da se naj že pred sejo vsak občinski odbornik seznanja z vsemi predmeti, ki pridejo v razpravo, da jih lahko mirno premisli in na seji po treznem preudarku glasuje za ali proti.

Pod besedo »slučajnosti« se večkrat skrivajo ali namenoma, ali pa tudi slučajno, važni predmeti, ki bi morali biti posebej na dnevnem redu. Znan je primer, da je župan želel izglasovati na seji občinskega odbora premetitev sedeža občine, pa je vedel, da bi mu občinski odbor, če bi bil na to vnaprej opozorjen, tega ne dovolil, posebno še takrat ne, če bi bil navzoč pri seji neki odbornik, ki je vedel za županove načrte in mu jih je hotel

na vsak način preprečiti. Župan pa si je pomagal na ta način, da je čakal s tem glasovanjem dotlej, da ni bilo dotičnega odbornika na sejo, na dnevni red pa je dal samo 2 točki in sicer: 1. došli dopisi, 2. slučajnosti; torej točki, ki nista povedali ničesar. Pod točko »slučajnosti« je dal župan na glasovanje premestitev sedeža občine; še preden so se odborniki prav zavedli, je že konstatiral, da je predlog sprejet. Šele po seji so začeli odborniki premišljevat i o posledicah svojega nepremišljenega glasovanja in so začeli sami zbirati podpise proti temu, za kar so poprej glasovali. Vse to je bilo mogoče edino zaradi tega, ker se ni izvajal zgoraj navedeni predpis § 59 z. o.

Če se je od dneva, ko je župan ob sodelovanju občinske uprave sestavil dnevni red za sejo, pa do otvoritve seje pojavil kak nov nujen predlog, ki ob sestavi dnevnega reda še ni bil znan, se mora ta predlog še pred sejo predložiti županu pismeno ali ustno. Zakon pravi, da se sme ta predlog vzeti v razpravo po dovršenem dnevnem redu, če odbor z večino glasov to odobri. Važno pri tem je dvoje: 1. predlog mora biti že pred sejo predložen županu, 2. občinski odbor mora sklepati o tem, ali se naj o tem predlogu razpravlja že na tej seji, ali pa se ga naj izroči občinski upravi, da ga postavi na dnevni red prihodnje seje. Zakon ne pove jasno, kdaj se naj to glasovanje vrši: ali takoj po otvoritvi seje, ali pa šele po končanem dnevnem redu, kakor je bil označen prvotno na vabilu. Da se prepreči razprava o predmetih, ki bi jih stavlil kak odbornik šele med sejo in da se zamore kontrolirati, ali so se res vzeli v razpravo samo tisti predmeti, ki so bili predloženi pred sejo, je pravilno, da se o tem glasuje takoj po čitanju dnevnega reda odnosno po otvoritvi seje, razprava o teh predmetih pa se vrši po končani razpravi vseh točk, ki so razvidne iz vabila na sejo. Glasovanje mora biti v sejnem zapisniku zabeleženo.

Če se misli pod točko »Slučajnosti« samo na take predmete, o katerih je sklepal občinski odbor na način, kakor je poprej naveden, potem se ta točka lahko da na dnevni red; da pa si kdo ne bo te besede napačno tolmačil, se priporoča, da se zamenja za besedi »morebitni predlogi« in naj beseda »slučajnosti« sploh odpade. — K temu še pripomnimo, da so sklepi odbora o predmetih, ki niso bili na dnevnem redu, ali ki niso bili izglasovani na prej opisani način nični. Nadzorno oblastvo mora izvršitev takih sklepov po § 125 z. o. zadržati.

20. Razglašanje davčnih rubežni.

Davčna uprava zahteva, da mora občina pri razglašanju davčnih rubežni pred cerkvijo imenovati tudi imena dolžnikov. — Ali je takšna zahteva upravičena? — O. S.

Odgovor: Dravska finančna direkcija v Ljubljani je pod številko 1878-III. z dne 17. februarja 1938 izdala na vse davčne uprave okrožnico, v kateri graja, da davčne uprave člen 67. uredbo o zavarovanju in izterjavanju davkov št. 14800 od 29. XI. 1928 različno tolmačijo in izvajajo in da objavljajo pred cerkvijo (po občinskih organih) in v časopisih razen dneva, ure in kraja prodaje tudi imena dolžnikov. V svrhu pravilne uporabe cit. predpisa odreja finančna direkcija, da morajo davčne uprave glede vsake prodaje izvršiti dvojno objavo, in sicer: 1. objavo po prvem odstavku člena 67. cit. uredbe, ki sme vsebovati le dan, uro in kraj javne prodaje ter eventualno tudi predmete dražbe, tako da so interesi informirani, kateri predmeti pridejo na dražbo; ta objava se afixira na javnih mestih in nje vsebina objavi eventualno tudi v dnevnem časopisju; 2. objavo, predvideno v drugem odstavku tega člena, ki mora vsebovati vseh 7 točk, predvidenih v tem členu in ki se afixira v prostorih davčne in občinske uprave.

Prvo navedena objava torej ne sme vsebovati imena davčnega dolžnika; njegovo ime pove samo v drugem odstavku navedena objava, ki se afixira na deski davčne, odnosno občinske uprave. Zato naj se v bodoče od občin ne zahteva, da objavljajo pred cerkvijo ali po mestnih ulicah, trgih in vaseh tudi ime davčnega dolžnika, ker tako postopanje ni v skladu s predpisi uredbe in povzročuje upravičene pritožbe proti davčnim upravam.

Izvršba zoper občino je na novo urejena z Uredbo o izvršbi zoper samoupravna telesa in zoper javne in občekoristne naprave z dne 25. decembra 1937 („Službeni list“ št. 109/17 iz leta 1938). Ta uredba je izdana na osnovi § 20 zakona o izvršbi in zavarovanju ter velja za vse vrste sodnih izvršb proti banovini, občini in podobčini, ter proti javnim in občekoristnim napravam, med katere šteje uredba društvo Rdečega križa, gasilske organizacije, sokolska društva in javne ustanove za socialno zavarovanje, ter one zavode, ustanove in društva, ki jih ban proglasi za javna in občekoristna v smislu § 20 ip. Ker so po § 143 zakona o občnem upravnem postopku stvari, ki so izvzete iz sodne izvršbe, izvzete tudi iz administrativne izvršbe, veljajo določbe citirane uredbe analogno tudi za administrativno izvršbo.

Po novi uredbi se ne smejo dovoljevati izvršbe, s katerimi bi se z odvzemom imovinskih predmetov ali z utesnitvijo ali preprečitvijo njih uporabe oškodovale javne koristi, katere mora samo upravno telo ali naprava varovati. V postopku je napram sedanjemu stanju nekaj razlik. Predvsem odloča o tem, kateri deli občinske imovine, odnosno imovine občekoristne naprave se po § 20 ip. ne smejo uporabiti v poplačilo upnika, ban in ne več sreski načelnik. Preden izda ban svojo odločbo, zasliši občino (občekoristno napravo) kakor tudi upnika ter izvrši potrebne uradne ugotovitve o namembni in o dejanski uporabi dotičnih predmetov. Zoper odločbo bana imata občina in upnik pravico pritožbe na ministrstvo za notranje pose. Svojo odločbo izda ban ali na zahtevo sodišča (sreskega načelstva, ako gre za upravno izvršbo), ali na prošnjo občine (občekoristne naprave), zoper katero gre izvršba, ali na prošnjo enega od upnikov. Občina sme zahtevati odločbo, čim je predlog za izvršbo proti njej že vložen, upnik pa tudi, preden izvršbeni predlog vloži. Sodišče zahteva odločbo po službeni dolžnosti, ako je niso zahtevale že stranke. Sodišče sme izvršbo odložiti, dokler omenjena odločba ni izdana, odnosno dokler ni postala pravnomočna.

Novo v tej uredbi je tudi to, da so zaščitene proti izvršbi ne samo samoupravne korporacije, temveč tudi najrazličnejše ustanove, zavodi, javne naprave, društva itd., od katerih so nekatera že v uredbi proglašena za javne in občekoristne naprave, druge zopet proglasi ban za take, ako so dani pogoji za to. Proglasitev se izvrši na prošnjo dotične naprave. Proti odklonitvi je dopustna pritožba na ministrstvo za notranje pose. — Tako pri proglasitvi za javno in občekoristno napravo, kakor pri odločanju o imovini, ki naj se iz izvršbe izvzame, odločajo oblastva (ban, minister za notranje pose) po svobodni oceni. Tožba na upravno sodišče (državni svet) torej — ako se ni ravno zakon kršil — ni mogoča.

Občinski uslužbenec

GLASILO ZVEZE POKRAJINSKIH OBČINSKIH USLUŽBENCEV

Poslovni davek na klavno živino pobirajo naše občine po predpisih zakonov in uredb o skupnem davku na poslovni promet. Ni mogoče na tem mestu opisovati ves postopek, da bo tudi res pravilen in točen; priporočam pa vsem tovarišem tajnikom, da si nabavijo v tiskarni Merkur v Ljubljani (ali pa pri založniku-pisatelju samem) Sušec-ovo knjigo »Davek na poslovni promet«, kjer bodo na strani 132 knjige našli točno opisan postopek. Dodatno k dotičnim pojasnilom opozarjam, da davčne uprave ob reviziji tega davka po občinah zahtevajo, da je brezpogojno na vsakem živinskem potnem

listu zabeležena točna teža klavne živine; vsaka živina se mora pravilno prej stehtati ter mora tehtničar z lastnoročnim podpisom potrditi težo. Revizorji davčne uprave zahtevajo, da občina ob kontroli predloži v istem vrstnem redu zložene živinske potne liste, kot so vpisani v dnevnik zaklane živine. V lastnih občinskih užitninskih knjigah pa se mora vpisovati člen (tekoča številka) dnevnika zaklane živine, tako da se lahko hitro poišče, li je vsak vpis točen. Živinske potne liste in dnevnike zaklane živine ter užitninske knjige mora občina hraniti enako dobo, kot občinske blagajniške knjige ter priloge, ter jih ne sme uničiti.

Pred nekaj meseci so davčne uprave zahtevale od občin, da pobira občinski urad poslovni davek tudi od one živine, ki jo privatnik zase doma zakolje za lastno porabo (n. pr. kmet zakolje doma izrejenega prašiča, ali zasebnik kupi prašiča in ga zakolje doma za lastno porabo). Ta zahteva je povzročila med prizadetimi precej nevolje in so tovariši tajniki imeli hude spore z občani. Ogromni večini tajnikov ne bo znano, da je davčni oddelek finančnega ministrstva izdal medtem pojasnilo, da se po čl. 16 uredbe o skupnem davku na poslovni promet plača skupni davek za klanje živine pri občini pri izročitvi živinskega potnega lista, odnosno ob izdajanju dovoljenj za klanje živine. Po uredbi je občina torej dolžna pobirati skupni davek od vsake osebe, ki občini izroči živinski potni list in zahteva dovoljenje za zakol, ne glede na to, v kake namene se bo zaklana živina porabila. Za one osebe, ki koljejo živino izven klavnice (javne občinske ali mesarske) brez dovoljenja občinske oblasti in ne da bi izročile živinski potni list, je za pobiranje davka pristojna davčna oblast. Tako torej pojasnjuje davčni oddelek finančnega ministrstva take primere in je jasno: ako kmet ne prosi za dovoljenje za zakol in ne prinese občini živinskega potnega lista, ni občinski urad dolžan pobirati od dotičnika poslovni davek. Objavljam gornje tolmačenje davčnega odd. fin. ministrstva zato, ker občine dotičnega tolmačenja niso nikdar prejele, pač pa je to tolmačenje v gornjem besedilu izšlo, je pa zelo važno za občinske urade. Jp. V.

Občinski posredovalni uradi. Številni naši stanovski tovariši ne vedo, da posredovalni urad pri občinah še ni ukinjen in da ima občinska uprava (po zakonu z dne 27. sept. 1911, dež. zak. štev. 45) še vedno pravico in dolžnost, posredovati med občani v zasebno-pravnih zadevah. Tovariši tajniki naj preštudirajo določila cit. deželnega zakonika, kjer bodo našli podrobna pojasnila. Kolikor bi občine v svoji knjižnici ne imele dotičnega deželnega zakonika, naj prosijo pri sodišču ali okrajnem načelnstvu, da jim zakonik za nekaj dni za preštudiranje posodi. Nemogoče je tu obširna določila razjasnjevati; tovariše tajnike samo opozarjam na to, da so dotična določila ta čas še v polni veljavi.

Pri občinskem posredovalnem uradu morejo sporne stranke skleniti veljavno poravnavo v sledečih zadevah: a) o denarnih terjatvah in o pravicah do nepremičnin, b) v sporih o določitvi ali popravil mej nepremičnih posestev ali o zemljiških služnostih, c) v sporih o služnosti stanovanja, č) v sporih zaradi posesti. Take poravnave, če se izvedejo po predpisih citiranega zakona, imajo polno veljavo sodnih poravnav in uradne listine o takih poravnavah je smatrati za enake uradnim listinam o sodnih poravnavah. Na podlagi takih poravnav se izvrše lahko polnoveljavni vpisi v zemljiško knjigo. Žal vsa zadnja leta menda nobena občina nima izvoljenih zaupnikov v navedeni posredovalni urad. Posredovanje občine pa lahko prihrani občanom ogromne stroške, ki bi jih sicer imeli z dragimi sodnimi pravnimi in občina lahko prepreči težke spore, ki se pri žal le preveč znani ljubezni do pravdanja razvijajo med našim podeželskim ljudstvom. Lahko pa tudi po več občin skupaj ustanovi skupni posredovalni urad, za kar je postopek obširno opisan v že navedenem dež. zakonu. Tovarišem tajnikom priporočam, da opozore na ta določila svoje občinske uprave in jim raztolmačijo važnost občinskega posredovanja. — Ne sme pa se zamenjati teh navodil s posredovanjem občine v primerih žaljenja časti. Občina ne sme več posredovati v sporih zaradi žaljenja časti, ker je po novem kazenskem zakonu to stvar rednega kazenskega sodišča. Jp. V.